

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ ТИМЧАСОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

23 грудня 2021 р.

Київ

№ 191-р/тк

Справа № 924-ЗМС

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України (далі – Колегія), розглянувши матеріали справи № 924-ЗМС про порушення комунальним підприємством «Тернопільводоканал» (далі – КП «Тернопільводоканал», Відповідач) законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання Відділу досліджень і розслідувань в Тернопільській області Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 06.09.2021 № 72-03/128 п,

ВСТАНОВИЛА:

1. ВІДПОВІДАЧ

- (1) Відповідачем у справі є КП «Тернопільводоканал» (ідентифікаційний код юридичної особи 03353845, місцезнаходження юридичної особи: вул. Танцорова, 7, м. Тернопіль, 46008).
- (2) Згідно з відомостями з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, серед видів діяльності КП «Тернопільводоканал» є забір, очищення та постачання води (код КВЕД 36.00), каналізація, відведення й очищення стічних вод (код КВЕД 37.00).
- (3) КП «Тернопільводоканал» є юридичною особою, веде самостійний баланс, має печатку з власною назвою, розрахунковий рахунок у банківській установі тощо.

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (4) Тернопільським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України відповідно до вимог пункту 11 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статті 4 Закону України «Про захист

економічної конкуренції» на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/236 проведено дослідження регіональних ринків послуг у сфері поводження з побутовими відходами, зокрема, вивезення рідких побутових відходів.

- (5) Розпорядженням адміністративної колегії Тернопільського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 07.08.2019 № 69/28-рп/к розпочато розгляд справи № 924-ЗМС за ознаками вчинення КП «Тернопільводоканал» порушень, передбачених:
- пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;
 - пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринках централізованого водопостачання та водовідведення, у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (6) Листом від 07.08.2019 № 69-02/1181 розпорядження про початок розгляду справи надіслано КП «Тернопільводоканал».
- (7) Відповідно до розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами), 01 червня 2020 року припинено виконання функцій, зокрема, Тернопільським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України, з 02 червня 2020 року виконання його функцій розпочало Хмельницьке обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України. 05 червня 2020 року відбулося перейменування Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України на Південно-західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення).
- (8) Розпорядженням адміністративної колегії Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 30.10.2020 № 72/39-рп/к матеріали справи № 924-ЗМС, які стосуються ознак вчинення КП «Тернопільводоканал» порушення на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення виділено в окреме провадження та присвоєно новий номер 72/38-20.
- (9) З метою з'ясування обставин справи № 924-ЗМС Відділенням надіслано вимоги про надання інформації:
- від 12.06.2019 № 69-02/936, від 15.08.2019 № 69-02/1228, від 18.09.2020 № 72-02/2028, від 11.03.2021 № 72-02/1193, від 04.06.2021 № 72-02/2375, від 11.03.2021 № 72-02/1193 КП «Тернопільводоканал»;
 - від 11.03.2021 № 72-02/1194 Департаменту архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження Тернопільської обласної державної адміністрації;
 - від 23.09.2020 № 72-02/2080 Збаразькому міському комунальному підприємству «Збараж»;
 - від 23.09.2020 № 72-02/2079 комунальному підприємству Великобірківської селищної ради «Добробут».

- (10) Листом від 28.12.2019 №7/9.1.2/21123-19 Міністерство розвитку громад та територій України надало роз'яснення.
- (11) Листом від 06.09.2021 № 72-02/3770 подання з попередніми висновками у справі № 924-ЗМС надіслано до КП «Тернопільводоканал».
- (12) КП «Тернопільводоканал» листом від 06.10.2021 № 2947/27 надало свої зауваження та пояснення до подання з попередніми висновки у справі № 924-ЗМС.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (13) Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі - Методика), територіальним відділенням проведено аналіз ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.
- (14) Відповідно до пункту 2.2 Методики при здійсненні даного дослідження використовуються ті етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, що відповідають фактичним обставинам.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (15) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (16) Згідно з пунктом 3.4. Методики, визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установаження переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (17) Відповідно до абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Тернопільводоканал» є суб'єктом господарювання.
- (18) Об'єктом аналізу є КП «Тернопільводоканал» – суб'єкт господарювання, який надає послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (19) Об'єктом аналізу є послуга приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (20) Відповідно до пункту 4.1 Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (21) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін:
- а) *споживчі характеристики*
- (22) Відповідно до пункту 4.1.2 Методики, споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними й експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (23) Статтею 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено:
- водовідведення - діяльність із збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та/або очищення стічних вод;
 - централізоване водовідведення - господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення;
 - система централізованого водовідведення - сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом;
 - підприємство централізованого водовідведення - суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення.
- (24) Відповідно до Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15.04.2018 за № 56/31508 (далі – Правила приймання):
- стічна вода - вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок атмосферних опадів;
 - стічна вода технологічного походження - стічна вода, що утворилася в процесі виготовлення продукції та/або надання послуг.
- (25) Згідно з положеннями Правил приймання стічні води скидаються до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на зливні станції (пункти) та/або каналізаційні очисні споруди підприємства централізованого водовідведення.
- (26) Через зливні станції (пункти) приймаються до системи централізованого водовідведення стічні води, що вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.
- (27) При цьому, підприємства централізованого водовідведення здійснюють перекачку від місця скиду вказаних стічних вод, а також проводять їх механічну та біологічну очистку.
- (28) Відповідно до листа Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 19.11.2019 № 12223/19/7 «об'єм стічних вод, скинутих асенізаційним транспортом (об'єм стічних вод від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення), з якими виробником укладені договори, включається до загального обсягу стічних вод».

- (29) З огляду на наведене, послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є частиною технологічного процесу надання послуги з централізованого водовідведення, тобто є складовою даної послуги.
- (30) Основною споживчою властивістю послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є їх надання суб'єктами господарювання, що діють на ринку централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) із застосуванням спеціального обладнання (зливальні станції (пункти) та/або каналізаційні очисні споруди).

б) умови споживання

- (31) Умови споживання послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, визначені, зокрема, Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України 27.06.2008 № 190, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 за № 936/15627 (далі – Правила № 190) та Правилами приймання.
- (32) Крім того, умови приймання стічних вод визначаються місцевими правилами приймання, які виробник розробляє на підставі Правил приймання, з врахуванням місцевих особливостей приймання та очищення стічних вод (пункти 4, 8 розділу I Правил приймання).
- (33) Відповідно до пункту 12.4. Правил № 190 та пункту 8 розділу I Правил приймання визначено, що приймання до системи централізованого водовідведення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів, здійснюється тільки через зливальні станції/пункти виробника.
- (34) Відповідно до пункту 3 розділу I Правил приймання:
- виробник - суб'єкт господарювання, який надає послуги водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод);
 - зливна станція (пункт) - спеціальне обладнання для прийому стічних вод що вивозяться асенізаційним транспортом, до системи централізованого водовідведення стічних вод.
- (35) Стічні води вивозяться від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, суб'єктами господарювання спеціалізованим транспортом (асенізаційними машинами – спецмашини, які оснащені цистерною та призначені для викачування вигрібних ям, септиків, колекторів).
- (36) Під очищенням стічних вод розуміється їх обробка з метою руйнування або видалення з них певних речовин, які перешкоджають відведенню цих вод у водні об'єкти відповідно до законодавства або використання їх у виробничому водопостачанні замість свіжої води.

в) умови реалізації

- (37) Умови реалізації послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, визначені, зокрема, Правилами № 190 та Правилами приймання.
- (38) Умови приймання до системи централізованого водовідведення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів визначаються місцевими правилами приймання (пункт 8 розділу I Правил приймання).

- (39) Пунктом 10 розділу I Правил приймання визначено, що приймання стічних вод споживачів до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди здійснюється виключно за договорами.
- (40) Відповідно до пункту 12.4. Правил № 190 порядок скиду нечистот (стічних вод) у міську мережу водовідведення асенізаційними машинами обумовлюється договором між перевізником рідких відходів та виробником.
- (41) Чинним законодавством, яке регулює відносини, що виникають між виробниками та споживачами (перевізниками) при наданні послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, не передбачено типового договору на надання зазначених послуг.
- (42) Згідно з договорами, які виробник укладає із споживачами на надання зазначених послуг:
- виробник бере на себе зобов'язання приймати від перевізника стічні води, які скидаються спеціалізованим транспортом, та проводити їх очищення, або надає можливість здійснювати злив стоків у відведеному місці;
 - скид стоків проводиться перевізником самостійно виключно у відведеному місці (зливна станція каналізаційних очисних споруд; каналізаційна насосна станція (КНС) за конкретною адресою);
 - сторони зобов'язуються належно виконувати, зокрема, вимоги Правил приймання, Правил № 190 та інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини, що становлять предмет договору.
- (43) Виробник укладає зі споживачами договір за умови, що каналізаційна мережа та каналізаційні очисні споруди мають резерв пропускної спроможності (пункт 6 розділу I Правил приймання).
- (44) Перевізник, як правило, укладає договір про надання послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, лише з одним виробником.
- г) *ціна*
- (45) Відповідно до пункту 8 розділу I Правил приймання, умови сплати за очищення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів визначаються місцевими правилами приймання.
- (46) Оплата послуг, що надає виробник при скиданні нечистот у міську мережу водовідведення асенізаційними машинами, обумовлюється договором між перевізником рідких відходів та виробником (пункт 12.4 Правил № 190).
- (47) Згідно з пунктом 74 Місцевих правил приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення міста Тернополя (громади), затверджених рішенням Виконавчого комітету Тернопільської міської ради від 27 лютого 2019 року № 211, оплата проводиться відповідно до умов договору.
- (48) Відповідно до договорів, які виробник протягом 2020 року та 5 місяців 2021 року укладав із перевізниками на надання послуг, перевізник зобов'язується проводити за надані йому послуги оплату, яка нараховується за загальним обсягом скинутих перевізником стоків, коефіцієнтом кратності відповідно до Місцевих правил та за тарифом на послуги з централізованого водовідведення, який встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (п. 2.1 договору, укладеного перевізниками із КП «Тернопільводоканал»).
- (49) Тобто, вартість послуги КП «Тернопільводоканал» складається з трьох складових: об'єму стічних вод, тарифу на послуги з централізованого водовідведення та коефіцієнта кратності.

- (50) При цьому, ціна (тариф) на послуги з приймання та очищення стічних не є регульованою, під державне регулювання підпадає лише тариф на послугу з централізованого водовідведення, який використовувався для розрахунку такої ціни (тарифу).
- (51) Споживачі КП «Тернопільводоканал» не мають можливості впливу на ціну цієї послуги, в тому числі під час врегулювання договірних відносин на відповідні послуги, оскільки одну складову послуги (тариф на централізоване водовідведення) затверджує Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, а іншу (коефіцієнт кратності) – орган місцевого самоврядування у місцевих правилах приймання.
- (52) Послуга приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, надається КП «Тернопільводоканал» на платній основі, а отже є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Тернопільводоканал».

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (53) Учасниками ринку послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є:
- надавачі (виконавці) послуг – суб'єкти господарювання, які надають послуги з централізованого водовідведення, в тому числі послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення;
 - замовники послуг (перевізники) – суб'єкти господарювання, які здійснюють вивезення стічних вод спеціалізованим (асенізаційним) транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення (перевізники).

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (54) Відповідно до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (55) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей,
 - умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари замість наявних.
- (56) При проведенні дослідження враховується, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (57) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у

виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.

- (58) Послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є стандартизованими, оскільки мають схожі характеристики.
- (59) Споживач може отримати вказану послугу лише у суб'єкта господарювання, який надає послугу централізованого водовідведення, за місцем знаходження його зливних станцій (пунктів) та каналізаційних очисних споруд.
- (60) Послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо, не мають взаємозамінних товарів.
- (61) Таким чином, споживачі цих послуг не можуть обрати інших послуг на заміну.
- (62) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.

3.4. Визначення територіальних меж ринку

- (63) Відповідно до пункту 6.1 розділу VI Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (послуг) є неможливим або недоцільним.
- (64) Визначення територіальних меж ринку здійснювалося з огляду на його специфіку.
- (65) Особливістю послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є отримання послуги безпосередньо за місцем знаходження спеціального обладнання виробника, що знаходиться в конкретному населеному пункті.
- (66) Листом від 19.03.2021 № 01-09/411 Департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження Тернопільської обласної державної адміністрації надав перелік суб'єктів господарювання, які здійснюють приймання та очищення стічних вод у Тернопільській області.
- (67) Відповідно до наданої інформації, на досліджуваному ринку в межах Тернопільської області здійснює діяльність 15 суб'єктів господарювання, в наявності яких є діючі каналізаційні очисні споруди різної пропускної спроможності.
- (68) Карта Тернопільської області із зазначенням місця розташування діючих каналізаційних очисних споруд вказаних суб'єктів господарювання наведена в додатку 1.
- (69) При визначенні мінімальної території, в межах якої, з точки зору споживача (перевізника) доцільно отримувати послугу приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, враховано таку інформацію:
 - місце розташування каналізаційних очисних споруд суб'єктів господарювання;
 - населені пункти Тернопільської області, з яких здійснювалося вивезення перевізниками стічних вод спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення;
 - відстань від об'єктів відбору стічних вод до місця розташування каналізаційних очисних споруд суб'єкта господарювання;
 - пропускна спроможність каналізаційних очисних споруд.

- (70) За результатами опитування споживачів (перевізників) досліджуваної послуги з'ясовано основні причини вибору ними надавача послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, зокрема:
- близькість розташування від населених пунктів, у яких надаються ними послуги вивезення стічних вод (рідких побутових відходів) від споживачів;
 - зручна логістична розв'язка для здійснення вивезення стічних вод (рідких побутових відходів);
 - здійснення господарської діяльності лише в межах певного населеного пункту, де знаходяться каналізаційні очисні споруди.
- (71) Таким чином, споживачі (перевізники) для отримання послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, обирають суб'єктів господарювання, які надають вказані послуги, за основним критерієм – місцем розташування каналізаційних очисних споруд (із врахуванням логістичних витрат).
- (72) З огляду на зазначене, перевізникам доцільно транспортувати стічні води на каналізаційні очисні споруди, відстані до яких є мінімальними.
- (73) Враховуючи специфіку споживчого попиту, визначення територіальних (географічних) меж ринку проводилося шляхом побудови географічної зони, яка визначається як радіус кола навколо каналізаційних очисних споруд, до якої перевізникам доцільно доставляти стічні води з точки зору їх місця розташування та пропускної спроможності.
- (74) За результатами аналізу отриманої від перевізників інформації встановлено максимальну відстань перевезення перевізниками стічних вод – відстань від об'єкта відбору стічних вод до місця розташування каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» (додаток 2).
- (75) Враховуючи дані додатка 2, зокрема, максимальну відстань перевезення стічних вод, визначено радіус кола навколо каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал», який становить 35 км.
- (76) З карти (додаток 2) вбачається, що в зоні охоплення навколо каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» з радіусом 35 км, розташовано ще 3 каналізаційні очисні споруди інших суб'єктів господарювання (таблиця 1).

Таблиця 1

Номер контуру, що наведений на карті	Назва суб'єкта господарювання	Місце розташування каналізаційних очисних споруд
2	Збаразьке міське комунальне підприємство «Збараж»	вул. Січових Стрільців, м. Збараж Тернопільського району
3	Комунальне підприємство Великобірківської селищної ради «Добробут»	смт Великі Бірки Тернопільського району
13	Комунальне підприємство Микуленецької селищної ради «Дружба»	вул. Шкільна, смт Дружба Тербовлянського району

- (77) За даними комунального підприємства Великобірківської селищної ради «Добробут» (далі – КП Великобірківської селищної ради «Добробут») (лист від 14.05.2021 № 31) з 10 липня 2020 року послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, підприємством не надаються.

- (78) Листом від 24.06.2021 комунальне підприємство Микуленецької селищної ради «Дружба» повідомило, що протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року не надавало платних послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.
- (79) Слід зазначити, що пропускна спроможність каналізаційних очисних споруд Збараського міського комунального підприємства «Збараж» (далі – МКП «Збараж») та КП Великобірківської селищної ради «Добробут» є незначною, порівняно із пропускною спроможністю каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал».
- (80) Пропускна спроможність каналізаційних очисних споруд зазначених суб'єктів господарювання, за даними Управління житлово-комунального господарства та енергозбереження Тернопільської обласної державної адміністрації (лист від 06.11.2019 № 1-07/1179), наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

№ п/п	Назва суб'єкта господарювання	Пропускна спроможність очисних споруд, м ³ на добу
1	КП «Тернопільводоканал»	106 400
2	МКП «Збараж»	500
3	КП Великобірківської селищної ради «Добробут»	200

- (81) Дані таблиці 2 свідчать, що пропускна спроможність каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» у 212-532 рази більша, порівняно із пропускною спроможністю очисних споруд інших суб'єктів господарювання, що вказує на те, що МКП «Збараж» та КП Великобірківської селищної ради «Добробут» не можуть конкурувати із КП «Тернопільводоканал».
- (82) Завантаженість каналізаційних очисних споруд КП Великобірківської селищної ради «Добробут» та МКП «Збараж» зазначена в таблиці 3:

Таблиця 3

№ п/п	Назва суб'єкта господарювання	Завантаженість очисних споруд, %
1	МКП «Збараж»	70-80
2	КП Великобірківської селищної ради «Добробут»	70

- (83) КП «Тернопільводоканал» повідомило, що завантаження каналізаційних очисних споруд визначити неможливо, *«так як пропускна спроможність приймальної камери каналізаційних очисних споруд обмежена можливістю приймати одночасно тільки одну машину, а спеціалізований автотранспорт має різні технічні характеристики (об'єм цистерни, рівень її наповнення, продуктивність насосного обладнання, діаметр спускного шланга тощо)»* (лист КП «Тернопільводоканал» від 25.06.2021 № 1847/21).
- (84) Інформація щодо кількості споживачів (перевізників) з якими зазначені суб'єкти господарювання уклали договори на надання послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року наведена в таблиці 4.

Таблиця 4

№ п/п	Назва суб'єкта господарювання	Кількість споживачів		
		2019 рік	2020 рік	5 міс. 2021 року
1	КП «Тернопільводоканал»	12	11	10
2	МКП «Збараж»	1	1	1
3	КП Великобірківської селищної ради «Добробут»	7	7*	0

* - послуги надавалися до 10.07.2020 року, при цьому жоден із перевізників, що отримував вказані послуги у КП Великобірківської селищної ради «Добробут», не перейшов до КП «Тернопільводоканал».

- (85) Більшість споживачів КП «Тернопільводоканал» зазначили, що підприємство надає широкий спектр послуг, має гарну логістику.
- (86) Отже, за всіма технічними характеристиками МКП «Збараж» та КП Великобірківської селищної ради «Добробут» не можуть конкурувати з КП «Тернопільводоканал».
- (87) Враховуючи наведене, територіальними межами ринку, на якому здійснює діяльність КП «Тернопільводоканал» є зона охоплення навколо каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» у радіусі 35 км.

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (88) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (89) У межах досліджуваної території протягом періоду з 01.01.2019 по 09.07.2020 року на ринку послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, склад продавців (надавачів даної послуги) не змінювався.
- (90) З 10 липня 2020 року один з учасників (КП Великобірківської селищної ради «Добробут») досліджуваного ринку припинив надання послуг, при цьому його вихід не змінив ринок.
- (91) Склад продавців (надавачів зазначеної послуги) з 10.07.2020 по 01.06.2021 не змінювався.
- (92) Отже, часові межі 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року - проміжки часу, протягом якого залишалась незмінною структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

3.6.1. Обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище

- (93) Протягом 2019 – 2020 років та 5 місяців 2021 року в межах досліджуваної території було прийнято від перевізників до системи централізованого водовідведення та очищено стічних вод (рідких побутових відходів): у 2019 році - 15 746,45 м³, у 2020 році - 18874,85 м³, протягом 5 місяців 2021 року - 7730,15 м³.
- (94) Обсяги наданих суб'єктами господарювання послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в зазначених територіальних межах протягом зазначених періодів наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

№ п/п	Суб'єкт господарювання	Обсяги наданих суб'єктами господарювання послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, м ³		
		2019 рік	2020 рік	5 міс. 2021 року
1	КП «Тернопільводоканал»	14771,65	16066,25	6460,15
2	МКП «Збараж»	283,80	2289,60	1270,00
3	КП Великобірківської селищної ради «Добробут»	691,00	519,0	0
ВСЬОГО		15746,45	18874,85	7730,15

3.6.2. Розрахунок часток суб'єктів господарювання на ринку

- (95) Враховуючи дані таблиці 5 визначено частки суб'єктів господарювання на ринку в 2019 - 2020 роках та протягом 5 місяців 2021 року (таблиця 6).

Таблиця 6

№ п/п	Суб'єкт господарювання	Частка на ринку, %		
		2019 рік	2020 рік	5 міс. 2021 року
1	КП «Тернопільводоканал»	93,81	85,12	83,57
2	МКП «Збараж»	1,80	12,13	16,43
3	КП Великобірківської селищної ради «Добробут»	4,39	2,75	0

- (96) З огляду на зазначене, частка КП «Тернопільводоканал» на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в зоні охоплення навколо каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» з радіусом 35 км за період 2019 року, 2020 року та 5 місяців 2021 року становила відповідно 94 відсотки, 85 відсотків та 83,5 відсотка.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

- (97) Відповідно до пункту 9.1 Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (98) Відповідно до пункту 12.4 Правил № 190 та пунктом 8 розділу I Правил приймання визначено, що приймання до системи централізованого водовідведення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів, здійснюється тільки через зливальні станції/пункти виробника - суб'єкта господарювання, який надає послуги водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод).
- (99) Потенційними конкурентами на ринку послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є суб'єкти господарювання які мають відповідну матеріально-технічну базу, технології, але з певних причин не реалізують ці можливості. Зокрема, до такої бази відносяться зливальні станції (пункти) та/або каналізаційні очисні споруди.

- (100) Також потенційними конкурентами можуть вважатися нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок з метою надання зазначених послуг.

3.8. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (101) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (102) Бар'єрами вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення є:
- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю одержання дозвільних документів (отримання ліцензії);
 - економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для вступу нових суб'єктів господарювання (придбання необхідного обладнання, транспорту, утримання персоналу відповідної кваліфікації тощо);
 - наявність матеріально-технічної та виробничої бази, кадрів, технологій тощо.
- (103) Перелічені обставини перешкоджають іншим суб'єктам господарювання почати конкурувати на зазначеному ринку.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (104) Частка КП «Тернопільводоканал» на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в межах зони охоплення навколо КП «Тернопільводоканал» з радіусом 35 км за період 2019 року, 2020 року та 5 місяців 2021 року становила відповідно 94 відсотки, 85 відсотків та 83,5 відсотка.
- (105) Відповідно до пункту 10.2 Методики, монопольним (домінуючим) становищем суб'єкта (суб'єктів) господарювання визнається становище, коли частка одного суб'єкта господарювання на ринку перевищує 35 відсотків, якщо він не довів, що:
- має конкурента(ів) на ринку;
 - зазнає значної конкуренції внаслідок відсутності обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, відсутності бар'єрів для вступу на ринок інших суб'єктів господарювання, відсутності пільг чи інших обставин.
- (106) Згідно із частиною другою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (107) У ході розгляду справи КП «Тернопільводоканал» не надало доказів, що воно зазнає значної конкуренції на вказаному ринку.

3.10. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (108) Таким чином, ураховуючи зазначене, КП «Тернопільводоканал» протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого

водовідведення, в межах зони охоплення навколо каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» з радіусом 35 км.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. Обставини справи

- (109) Відносини, що виникають між виробниками та споживачами при наданні послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, регулюються, зокрема, Законом України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», Правилами № 190 та Правилами приймання.
- (110) Відповідно до абзацу п'ятого статті 13 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення належать, зокрема, затвердження місцевих правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення відповідних населених пунктів.
- (111) Положеннями статті 13¹ Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначено, що місцеві правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення населеного пункту встановлюють вимоги щодо приймання стічних вод населеного пункту; розробляються на підставі та з урахуванням вимог правил приймання стічних вод; затверджуються відповідними органами місцевого самоврядування.
- (112) Пунктом 4 Правил приймання визначено:
- на підставі цих Правил виробник (суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) розробляє місцеві правила приймання, в яких враховують місцеві особливості приймання та очищення стічних вод, а також визначають ДК забруднюючих речовин, що можуть скидати до системи централізованого водовідведення;
 - місцеві правила приймання затверджуються органами місцевого самоврядування та є обов'язковими для виробників та споживачів.
- (113) Відповідно до пункту 8 розділу I Правил приймання умови приймання до системи централізованого водовідведення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів, та сплати за очищення таких стічних вод визначаються місцевими правилами приймання.
- (114) КП «Тернопільводоканал» як виробник послуг з централізованого водовідведення в межах м. Тернополя та навколишніх сіл, листом від 22.11.2018 № 3767/18 звернулося до Тернопільської міської ради з проханням винести на розгляд Виконавчого комітету Тернопільської міської ради питання щодо затвердження Місцевих правил приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення міста Тернополя та надало їх проєкт.
- (115) Рішенням Виконавчого комітету Тернопільської міської ради від 27 лютого 2019 року № 211 затверджено Місцеві правила приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення міста Тернополя (громади), [далі – Місцеві правила (в редакції до 01.07.2020)].
- (116) За даними КП «Тернопільводоканал» (лист від 21.12.2019 № 3874/19) у грудні 2019 року ним були підготовлені зміни до Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) та надіслано до Тернопільської міської ради.

- (117) Рішенням Виконавчого комітету Тернопільської міської ради від 17.06.2020 № 442, було внесено зміни до Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) з урахування пропозицій КП «Тернопільводоканал», які набрали чинності з 01.07.2020.
- (118) Згідно із пунктом 2 розділу I Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) та Місцевих правил у редакції з 01.07.2020, ці правила поширюються на:
- суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) (далі – виробники), на юридичних осіб незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичних осіб - підприємців, фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення або безпосередньо у каналізаційні очисні споруди;
 - усіх споживачів, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення міста Тернопіль (громади), як тих, що знаходяться в місті Тернопіль, так і тих, що знаходяться поза межами міста Тернопіль, незалежно від місця знаходження об'єктів водовідведення.
- (119) Розділ VIII Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) та Місцевих правил у редакції з 01.07.2020 визначає порядок приймання стічних вод асенізаційним транспортом та поширюється на всіх споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, та на всі види рідких відходів (пункт 63 цього розділу).
- (120) Основні положення розділу VIII зазначених Місцевих правил, які визначають порядок приймання стічних вод асенізаційним транспортом наведено в таблиці 7.

Таблиця 7

<i>Місцеві правила (в редакції до 01.07.2020)</i>	<i>Місцеві правила (в редакції з 01.07.2020)</i>
п. 62. Приймання до системи централізованого водовідведення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів, здійснюється тільки на приймальну камеру другої лінії каналізаційних очисних споруд.	
п. 70. Перевезення рідких відходів до місця їхнього скидання здійснюється КП «Тернопільводоканал» або іншою спеціалізованою організацією, яка має право на здійснення такого виду діяльності та має необхідні технічні можливості (далі – перевізник).	п. 70. Перевезення рідких відходів до місця їхнього скидання здійснюється спеціалізованими організаціями, які мають право на здійснення такого виду діяльності та мають необхідні технічні можливості (далі — перевізник).
п. 72. Перевізник зобов'язаний, зокрема, укласти з виробником договір на приймання та очищення рідких відходів.	п. 72. Перевізник зобов'язаний укласти з виробником договір про надання послуг з водовідведення.
п. 73. <u>Перевізник зобов'язаний щомісячно до 5 числа місяця, наступного за звітним, надати виробнику інформацію, зокрема, про якісний склад стічних вод (стоків).</u> <i>У разі ненадання перевізником інформації про якісний склад стоків для розрахунку оплати застосовується коефіцієнт кратності $K_k=5$.</i>	п. 73. <u>Перевізник зобов'язаний щомісячно до 5 числа місяця, наступного за звітним, надати Відділу благоустрою та екології Управління житлово-комунального господарства та екології Тернопільської міської ради інформацію, зокрема, про якісний склад стічних вод.</u>
п. 74. Оплата проводиться відповідно до умов договору.	
За відсутності технічної можливості	За відсутності аналізу якісного складу

здійснити аналіз якісного складу стічних вод, при проведенні розрахунків застосовується коефіцієнт кратності $K_k=5$.	стічних вод, при проведенні розрахунків застосовується коефіцієнт кратності $K_k=3$.
--	---

- (121) Відповідно до листа КП «Тернопільводоканал» від 21.12.2019 № 3874/19 «зміни, внесені у пункт 74 Місцевих правил в редакції до 01.07.2020, зокрема, щодо зменшення величини коефіцієнту були запропоновані КП «Тернопільводоканал» з метою пом'якшення відповідальності у разі відсутності аналізу якісного складу стічних вод».
- (122) Отже, перевізник зобов'язаний щомісячно надавати інформацію про якісний склад стічних вод, а за відсутності зазначеного аналізу виробник, у цьому випадку КП «Тернопільводоканал», при нарахуванні плати за послуги застосовує коефіцієнт кратності $K_k=5$ (до 01.07.2020), а з 01.07.2020 - коефіцієнт кратності $K_k=3$.
- (123) Згідно з пунктом 12.4 Правил № 190 порядок скиду нечистот у міську мережу водовідведення асенізаційними машинами та оплата послуг, що надає виробник, обумовлюється договором між перевізником рідких відходів та виробником.
- (124) КП «Тернопільводоканал» надавало послуги приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, у 2019 році - 12 перевізникам, у 2020 році та протягом 5 місяців 2021 року - 11 перевізникам.
- (125) Протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року КП «Тернопільводоканал» надавало перевізникам зазначені послуги відповідно до укладених договорів:
- у 2019 році - «Договір про надання послуг з очищення стічних вод» (далі - Договір 1);
 - у 2020 році та протягом 5 місяців 2021 року - «Договір про надання послуг з водовідведення» (далі - Договір 2).
- (126) Пунктами 1.1 Договору 1 та Договору 2 визначено, що:
- КП «Тернопільводоканал» бере на себе зобов'язання приймати від перевізника стічні води, які скидаються спеціалізованим автотранспортом, переліченим у даному пункті, та проводити їх очищення;
 - перевізник зобов'язується своєчасно здійснювати оплату за надані послуги та належним чином виконувати взяті на себе зобов'язання, згідно умов цього Договору.
- (127) Відповідно до пункту 2.1:
- Договору 1 перевізник зобов'язується проводити за надані йому послуги оплату, яка нараховується КП «Тернопільводоканал» за загальним обсягом скинутих перевізником стоків, коефіцієнтом кратності 5 та нормативом плати, який встановлюється уповноваженим органом місцевого самоврядування;
 - Договору 2 перевізник зобов'язується проводити за надані йому послуги оплату, яка нараховується КП «Тернопільводоканал» за загальним обсягом скинутих перевізником стоків, коефіцієнтом кратності відповідно до Місцевих правил та тарифом на послуги з централізованого водовідведення, який встановлюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.
- (128) Розділами II «Порядок проведення розрахунків» Договору 1 та Договору 2 визначено:
- розрахунок, за надані в поточному місяці послуги, Перевізник проводить на підставі рахунків КП «Тернопільводоканал», які підлягають оплаті протягом 5 днів з моменту їх отримання у Водоканалі, однак у будь-якому випадку, остаточний розрахунок за послуги, надані в поточному періоді, має бути проведений Перевізником не пізніше 10 числа місяця наступного за розрахунковим (пункт 2.2);

- оплата послуг з очищення стоків здійснюється Перевізником шляхом перерахування коштів на поточний банківський рахунок КП «Тернопільводоканал» (пункт 2.3).

- (129) Наведене вище свідчить, що при нарахуванні перевізникам плати за послуги приймання та очищення стічних вод КП «Тернопільводоканал» застосовує коефіцієнт незалежно від виконання/невиконання ними вимог щодо надання інформації про якісний склад стічних вод, визначених пунктами 73 та 74 Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) чи пунктом 74 Місцевих правил (із змінами).
- (130) При цьому, згідно з пунктами 1.5 Договору 1 та Договору 2 сторони (КП «Тернопільводоканал» та перевізник) зобов'язуються належно виконувати, зокрема, вимоги Місцевих правил.
- (131) З текстом Місцевих правил перевізники можуть ознайомитися на офіційному сайті Тернопільської міської ради (<https://ternopilcity.gov.ua/>) в рубриці «Рішення виконавчого комітету», а також на сайті КП «Тернопільводоканал» (<http://www.vodokanal.te.ua>) в рубриці «Офіційне».
- (132) Керуючись Місцевими правилами, КП «Тернопільводоканал» висуває перевізникам вимоги щодо надання інформації про якісний склад стічних вод.
- (133) Зазначені вимоги передбачені лише Місцевими правилами, які розроблені КП «Тернопільводоканал».
- (134) Чинним законодавством, яке регулює відносини, що виникають між виробниками та споживачами при наданні послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, не передбачено обов'язок перевізників щодо визначення якісного складу стічних вод (рідких відходів), що вивозяться ними спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.
- (135) Міністерство розвитку громад та територій України листом від 28.12.2019 № 7/9.1.2/21123-19 надало роз'яснення відповідно до якого *«обов'язку суб'єктів господарювання, які здійснюють вивезення рідких відходів від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, щодо визначення якісного складу стоків чинним законодавством не передбачено»*.
- (136) Наведене свідчить, що КП «Тернопільводоканал» при розробці проєкту Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) та змін до них безпідставно включив у розділ VIII цих правил пункти про зобов'язання перевізників надавати щомісячно інформацію про якісний склад стічних вод та встановлення відповідальності за їх невиконання.
- (137) За інформацією, наданою КП «Тернопільводоканал» листами від 05.10.2020 № 3445/20 та від 08.10.2020 № 3474/2020, протягом досліджуваного періоду розрахунок плати за приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, проводився за обсягом скинутих стоків, з урахуванням чинного тарифу на послуги з централізованого водовідведення та із застосуванням коефіцієнта кратності.
- (138) КП «Тернопільводоканал» також зазначило, що до 1 липня 2020 року нарахування плати за зазначені послуги проводилося із застосуванням коефіцієнта кратності $K_k=5$, а з 01.07.2020 - із застосуванням коефіцієнта кратності $K_k=3$.
- (139) За інформацією КП «Тернопільводоканал» при розрахунку перевізникам плати за послуги застосовувався коефіцієнт кратності, оскільки перевізники не надавали інформації про якісний склад стоків, згідно з вимогами Місцевих правил.
- (140) Таким чином, КП «Тернопільводоканал», керуючись пунктами 73 та 74 Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) та пунктом 74 Місцевих правил (у редакції з

01.07.2020), за невиконання перевізниками вимог щодо надання інформації про якісний склад стічних вод застосовував при розрахунку плати за послуги коефіцієнт $K_k=5$ (з 1.01.2019 по 30.06.2020) та $K_k=3$ (з 01.07.2020), що призвело до збільшення вартості послуги.

- (141) Сума нарахованої КП «Тернопільводоканал» перевізникам плати за послуги очищення стічних протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року із застосуванням зазначених коефіцієнтів, а також сума коштів, які перевізники могли заплатити у випадку розрахунку вказаної плати без урахування коефіцієнтів $K_k=5$ чи $K_k=3$ наведена в таблиці 8.

Таблиця 8

		Нарахування перевізникам плати за очищення стічних вод із застосування коефіцієнта, грн		Нарахування перевізникам плати за очищення стічних вод у випадку незастосування коефіцієнта, грн
		$K_k=5$	$K_k=3$	
2019 рік	з 01.01.2019 по 31.12.2019	742 334,58		148 466,92
2020 рік	з 01.01.2020 по 30.06.2020	539 804,16		107 960,83
	з 01.07.2020 по 31.12.2020		359 018,31	119 672,7
2021 рік	з 01.01.2021 по 31.05.2021		307964,40	102654,70
Всього		1 282 138,74	666 982,71	478 755,15
СУКУПНО		1 949 121,45		

- (142) Застосування КП «Тернопільводоканал» при розрахунку плати за очищення стічних вод коефіцієнта $K_k=5$ (з 01.01.2019 по 30.06.2020) або $K_k=3$ (з 01.07.2020 по 31.05.2021) призвело до збільшення протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року перевізникам плати за очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, загалом на суму 1 470 366,30 грн (1 282 138,74 + 666 982,71 – 478 755,15).
- (143) У ході розгляду справи Відділенням проаналізовано умови надання послуг приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення МКП «Збараж» та КП Великобірківської селищної ради «Добробут».
- (144) За даними МКП «Збараж» (лист від 07.10.2020 № 186) та КП Великобірківської селищної ради «Добробут» (лист від 30.09.2020 № 36) при розрахунку плати за послуги приймання та очищення стічних вод вказані суб'єкти господарювання враховують обсяг стоків (m^3) та вартість 1 m^3 стоків (тариф на централізоване водовідведення). При цьому, коефіцієнт кратності вказаними підприємствами не застосовується.
- (145) Тобто МКП «Збараж» та КП Великобірківської селищної ради «Добробут» при розрахунку плати за вказані послуги враховували лише об'єм стоків та чинний тариф на централізоване водовідведення.
- (146) Як зазначалося, КП «Тернопільводоканал» проводить перевізникам нарахування плати за послуги приймання та очищення стічних вод, враховуючи обсяги стічних вод, вартість 1 m^3 стоків (чинний тариф на водовідведення) та коефіцієнт $K_k=5$ (з 01.01.2019 по 30.06.2020) або $K_k=3$ (з 01.07.2020).

- (147) Вартість 1 м³ стічних вод, яка використовується при розрахунку плати за послуги КП «Тернопільводоканал», МКП «Збараж» та КП Великобірківської селищної ради «Добробут» протягом 2019 – 2020 років та 5 місяців 2021 року наведена в таблиці 9.

Таблиця 9

Суб'єкт господарювання	Період	Вартість 1 м ³ стоків, грн з ПДВ	Коефіцієнт	Фактична вартість 1 м ³ стоків, грн з ПДВ
МКП «Збараж»	з 01.01.2019 по 31.03.2021	17,796	-	17,796
	з 01.04.2021	26,83	-	26,83
КП Великобірківської селищної ради «Добробут»	з 01.01.2019 по 10.07.2020	27,95	-	27,95
КП «Тернопільводоканал»	з 01.01.2019 по 31.05.2019	9,012	5	45,06
	з 01.06.2019 по 21.09.2019	10,188	5	50,94
	з 22.09.2019 по 04.02.2020	11,352	5	56,76
	з 05.02.2020	14,448	5	72,24
	з 01.07.2020		3	43,344
	з 21.01.2021	16,128	3	48,384

- (148) Наведене свідчить, що застосування КП «Тернопільводоканал» коефіцієнта $K_k=5$ (з 01.01.2019 по 30.06.2020) чи $K_k=3$ (з 01.07.2020) збільшує вартість 1 м³ стоків. Внаслідок чого фактична вартість 1 м³ стоків є значно вищою, порівнюючи з вартістю встановленою іншими надавачами аналогічних послуг.
- (149) Наведене свідчить, що КП «Тернопільводоканал», керуючись положеннями розділу VIII Місцевих правил (у редакції до 01.07.2020) та Місцевих правил (у редакції з 01.07.2020), які розроблені КП «Тернопільводоканал», висувало та продовжує висувати перевізникам безпідставні вимоги щодо надання інформації про якісний склад стічних вод і, як наслідок, за їх невиконання застосовує коефіцієнт при розрахунку плати за послуги.
- (150) При цьому, жоден із споживачів послуг (перевізників), протягом 2019-2020 років та 5 місяців 2021 року не надав інформації про якісний склад стоків, що перевозяться ними.

4.2. Антиконтурентні наслідки дій Відповідача

- (151) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (152) КП «Тернопільводоканал» підготувало та подало на розгляд Виконавчого комітету Тернопільської міської ради проєкт Місцевих правил, який містив пункти щодо зобов'язання перевізників надавати відомості про якісний склад стічних вод та встановлення відповідальності за їх не виконання.

- (153) Керуючись Місцевими правилами, розробленими самим КП «Тернопільводоканал», Відповідач при цьому висуває перевізникам безпідставні вимоги (надання інформації про якісний склад стічних вод) і, як наслідок, за їх невиконання застосовує коефіцієнт при розрахунку плати за послуги, що призвело до ущемлення інтересів споживачів (перевізників).

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (154) Послуги з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, є важливими для споживачів (перевізників), оскільки забезпечують санітарні та господарські потреби та не можуть бути замінені жодними іншими послугами.
- (155) Займаючи монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в межах зони охоплення навколо КП «Тернопільводоканал» у радіусі 35 км, підприємство встановлює для споживачів (перевізників) умови надання послуг, висуваючи при цьому неправомірні вимоги.
- (156) Уклавши із КП «Тернопільводоканал» договір про надання послуг з очищення стічних вод, перевізники перебувають у повній залежності від надавача послуг щодо їх отримання.
- (157) Висування КП «Тернопільводоканал» перевізникам безпідставних вимог (надання відомостей про якісний склад стічних вод) ущемляє інтереси споживачів, оскільки за їх невиконання при розрахунку плати за послуги застосовується коефіцієнт, що призводить до збільшення плати за послуги.
- (158) При цьому, Договором надання послуг з очищення стічних вод, який КП «Тернопільводоканал» укладає із перевізниками, передбачено, що при нарахуванні плати за послуги враховується коефіцієнт, який застосовується не залежно від виконання/невиконання вимог щодо надання відомостей про якісний склад стічних вод.
- (159) Зазначені дії КП «Тернопільводоканал» стали можливими у зв'язку з тим, що воно не зазнає конкуренції на вказаному ринку та може встановлювати власні умови надання послуг.
- (160) За умов існування значної конкуренції на ринку споживачі мали б можливість обирати більш економічно вигідніші договірні відносини з надавачами цих послуг, а дії КП «Тернопільводоканал» щодо висування перевізникам безпідставних вимог, які призводять до ущемлення інтересів споживачів, були б неможливими.
- (161) У ході розгляду справи доведено, що дії КП «Тернопільводоканал» призвели до ущемлення інтересів споживачів - перевізників стічних вод, оскільки для них збільшилась плата за послуги.

4.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (162) Враховуючи зазначене, дії КП «Тернопільводоканал», яке протягом 2019 - 2020 років та 5 місяців 2021 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в межах зони охоплення навколо КП «Тернопільводоканал» у радіусі 35 км, які полягають у висуванні неправомірних вимог перевізникам та встановленні відповідальності за їх невиконання, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, є зловживанням монопольним становищем

відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (163) Відділення листом від 06.09.2021 № 72-02/3770 до КП «Тернопільводоканал» надіслало подання з попередніми висновками від 06.08.2021 № 72-03/128п у справі № 924-ЗМС про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Тернопільводоканал».
- (164) КП «Тернопільводоканал» листом від 06.10.2021 № 2947/21 надало свої зауваження та пояснення до подання з попередніми висновками у справі № 924-ЗМС.
КП «Тернопільводоканал» повідомило про готовність внесення змін до Місцевих правил
- (165) Відповідач зазначає, що з метою забезпечення рівних умов для всіх перевізників, ним підготовлено проєкт додаткових змін до Місцевих правил у частині врегулювання спірних питань застосування коефіцієнта кратності за ненадання інформації про якісний склад стічних вод.
- (166) КП «Тернопільводоканал» запропонувало внести зміни до пункту 74 Місцевих правил. Інформація наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

<i>Чинна редакція Місцевих правил</i>	<i>Запропоновані зміни до Місцевих правил</i>
<p>п. 74. При скиданні стічних вод асенізаційним транспортом застосовуються вимоги щодо якісного складу стічних вод.</p> <p>Оплата проводиться відповідно до умов договору, але не пізніше 10 числа місяця, наступного за розрахунковим.</p> <p>За відсутності аналізу якісного складу стічних вод, при проведенні розрахунків застосовується коефіцієнт кратності $K_k=3$.</p>	<p>п. 74. До стічних вод, які скидаються асенізаційним транспортом застосовуються вимоги до складу та властивостей стічних вод, які скидаються до систем централізованого водовідведення. З метою контролю якості стічних вод виробник за свій рахунок може здійснювати відбір контрольних проб.</p> <p>Розрахунки з Виробником за наданні послуги здійснюються з урахуванням коефіцієнта кратності перевищення допустимих концентрацій (за наявності).</p> <p>Перевізник має право відмовитися від проведення відбору контрольних проб стоків шляхом укладення додаткового договору, але в такому випадку при проведенні розрахунків застосовується понижений коефіцієнт кратності $K_k=3$.</p> <p>Оплата проводиться відповідно до умов договору, але не пізніше 10 числа місяця, наступного за розрахунковим.</p>

- (167) Отже, згідно із запропонованими Відповідачем змінами до Місцевих правил:
- КП «Тернопільводоканал» за свій рахунок буде здійснювати відбір контрольних проб стоків перевізників;
 - у разі виявлення перевищення допустимих концентрацій, КП «Тернопільводоканал» при розрахунку плати за послуги буде застосовувати коефіцієнт кратності;
 - у випадку відмови перевізником від проведення КП «Тернопільводоканал» відбору контрольних проб стоків, при розрахунку плати за послуги буде застосовуватися коефіцієнт кратності.

- (168) Слід зазначити, що внесення змін до Місцевих правил потребує погодження з Виконавчим комітетом Тернопільської міської ради.
- (169) Проте, Відповідачем на надано відповідних підтверджуючих документів щодо погодження Виконавчим комітетом Тернопільської міської ради запропонованих змін.
- (170) Наразі відсутня інформація щодо припинення порушення з боку КП «Тернопільводоканал».

КП «Тернопільводоканал» зазначило інформацію про погодження Відділенням попередньої редакції змін до Місцевих правил

- (171) Проте, Виконавчий комітет Тернопільської міської ради не звертався до органів Антимонопольного комітету України стосовно погодження попередньої редакції змін до Місцевих правил, як це передбачено Положенням про порядок погодження з органами Антимонопольного комітету України рішень органів влади, органів адміністративно-господарського управління та контролю, органів місцевого самоврядування щодо демонополізації економіки, розвитку конкуренції та антимонопольного регулювання, затвердженим розпорядженням Антимонопольного комітету України від 1 квітня 1994 року № 4-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 20 квітня 1994 року за № 78/287 (далі – Положення).
- (172) Так, відповідно до пункту 4 цього Положення, рішення надсилається до Відділення з супровідним листом за підписом керівника органу місцевого самоврядування, а в разі його відсутності – посадової особи, яка його заміщає.

КП «Тернопільводоканал» просить про закриття провадження у справі № 924-ЗМС

- (173) Підстави для закриття розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції визначені статтею 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (174) Розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема:
- не встановлено відповідача або його місцезнаходження;
 - відповідача - юридичну особу ліквідовано;
 - вже розглянуто чи розглядається органами Антимонопольного комітету України справа з тих же підстав щодо того самого відповідача;
 - не доведено вчинення порушення.
- (175) Таким чином, не є підставою закриття розгляду справи, вчинення Відповідачем дій, які спрямовані на припинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції в ході розгляду справи.
- (176) Будь-яких інших доводів та зауважень, які б спростовували висновки у справі, КП «Тернопільводоканал» не було надано.

6. ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (177) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено, що КП «Тернопільводоканал», займаючи протягом 2019 - 2020 років та 5 місяців 2021 року монополічне (домінуюче) становище на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в межах зони охоплення навколо КП «Тернопільводоканал» з радіусом 35 км, висувало неправомірні вимоги суб'єктам господарювання, які здійснюють вивезення рідких відходів від споживачів, та встановлювало відповідальність за їх невиконання, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції,

передбачене частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

- (178) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (179) Відповідно до абзацу 2 частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (180) Відповідно до форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2020 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) КП «Тернопільводоканал» у 2020 році становив 247 623 000 гривень.
- (181) Водночас, при визначенні розміру штрафу враховано, що КП «Тернопільводоканал» вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції на досліджуваному ринку вперше, КП «Тернопільводоканал» здійснило дії, спрямовані на припинення порушення.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами), Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що протягом 2019 — 2020 років та 5 місяців 2021 року комунальне підприємство «Тернопільводоканал» (ідентифікаційний код юридичної особи 03353845, місцезнаходження: вул. Танцорова, 7, м. Тернопіль, 46008) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, в межах зони охоплення навколо каналізаційних очисних споруд комунального підприємства «Тернопільводоканал» у радіусі 35 км.

2. Визнати дії комунального підприємства «Тернопільводоканал» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем протягом 2019 — 2020 років та 5 місяців 2021 року на ринку послуг з приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, що полягають у висуванні неправомірних вимог суб'єктам господарювання, які здійснюють вивезення рідких відходів, та встановленні відповідальності за їх невиконання, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, порушенням, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. За порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Тернопільводоканал» штраф у розмірі 389 824 (триста вісімдесят дев'ять тисяч вісімсот двадцять чотири) гривні.

4. Зобов'язати комунальне підприємство «Тернопільводоканал» у 2-місячний строк з дня одержання рішення припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане у пункті 2 резолютивної частини рішення.

Про виконання пункту 4 цього рішення письмово повідомити Антимонопольний комітет України у 3-денний строк з наданням копій відповідних підтвердних документів.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

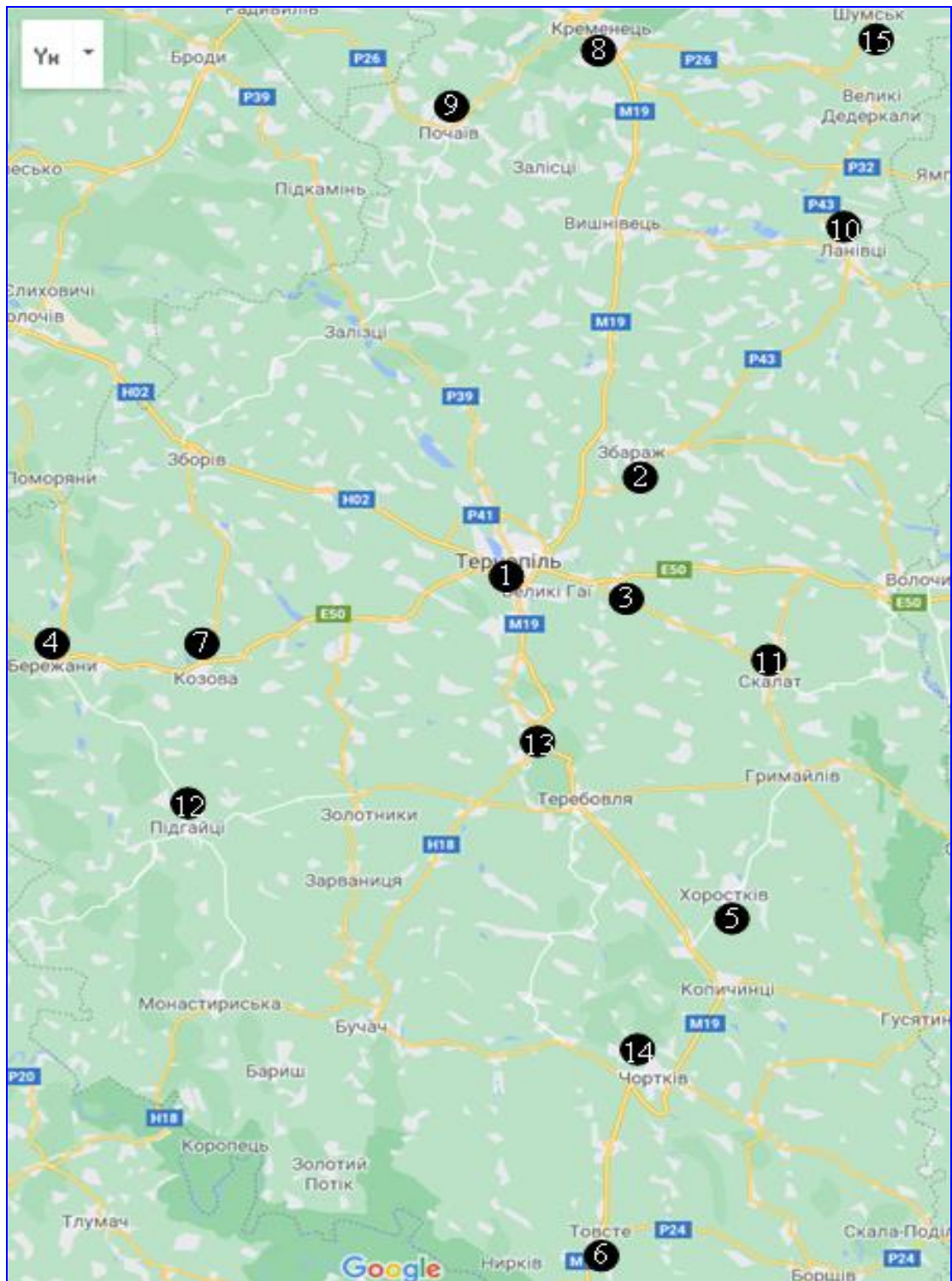
Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня його одержання може бути оскаржене до господарського суду.

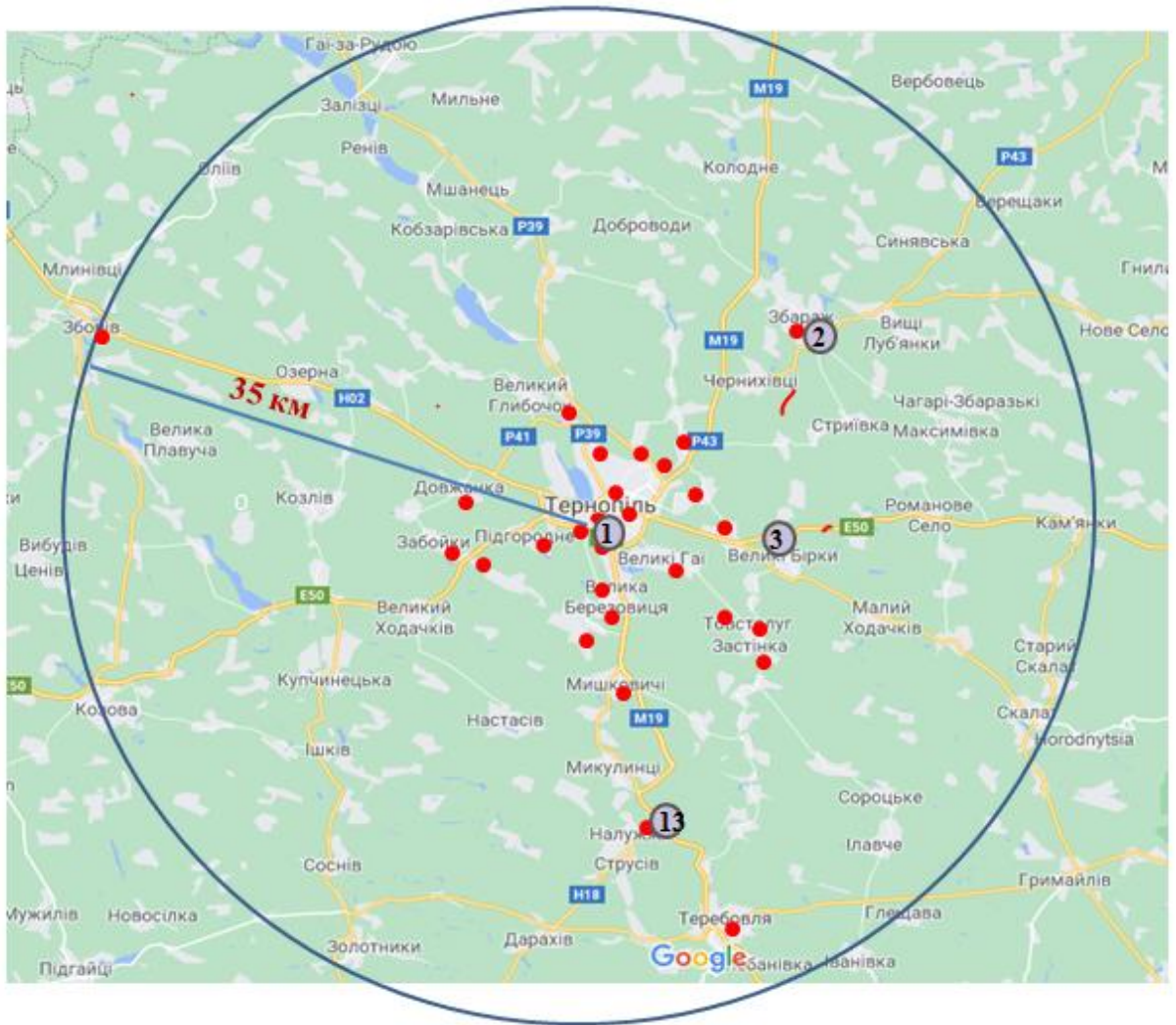
Голова Колегії

Ольга ПІЩАНСЬКА

Схема розміщення каналізаційних очисних споруд
Тернопільської області

1 – КП «Тернопільводоканал»;	2 – МКП «Збараж»;
3 – КП Великобірківської селищної ради «Добробут»;	4 – МКП «Добробут»;
5 – МКП «Комунальник»;	7 – КП «Козова Комунсервіс»;
8 – КП «Міськводгосп» Кременецької міської ради;	9 – Почаївський ККП;
10 – Лановецьке КП по благоустрою;	11 – МКП «Комунальник»;
12 – КП «Підгайці Водоканал»;	15 – КП «Шумськкомунсервіс»;
13 – КП Микулинецької селищної ради «Дружба»;	6 – Товстенське КП;
14 – Чортківське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства.	

Місце розташування каналізаційних очисних споруд:

- ① - КП «Тернопільводоканал»;
- ② - МКП «Збараж»;
- ③ - КП Великобірківської селищної ради «Добробут»;
- ⑬ - КП Микулинецької селищної ради «Дружба».

• - населені пункти з яких споживачі послуг КП «Тернопільводоканал» (перевізники) здійснювали вивезення стічних вод спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення.